

Lindita KARADAKU

BIBLIOTEKA

85H-32
K 31

Shpirti lakunq

SHTEPJA BOTUESE

KOHA

85H-32
K32

Lindita Karadaku

SHPIRTI LAKURIQ

BIBLIOTEKA E
BASHKIS TIRAKASTER
NR INV 35814

KTHIMI NË TOKËN E MJRË

Emri dhe mbiemri im janë e para lidhje me atë tokë të largët dhe të afërt që herët ma mësuam që quhej Kosovë.

Gjyshja ime thoshte se atje rritej gruri, se kishte ujë dhe se toka punohej me plug druri. Gjyshi im ishte burrë i fortë dhe nuk fliste kurrë për dhembje. Pengu i tij i madh ishte shtëpia e madhe në malin e Karadikut, (në vonë e mora vesh se quhej Karadaku i Shkupit) dhe lëndina ku kishin mbetur varret e gjyshërve ku nuk shkonte në kush.

Ikja e tyre nga ajo, toka e largët ishte makthi për të cilin askush nuk dëshironte të fliste; donin ta harronin dhe të fillonin jetën tjetër në një vend që quhej Shqipëri dhe ku thirreshin "kosovarë".

"Ti je kosovare", - thoshte gjyshja ime, nana ime, që iku 15 vjeç, nëpër natë nga toka e mirë, dhe nuk i pa më kurrë nanën, babën, motrën, vëllezërit, "gjininë".

Gjyshi im, kosovari i gjatë, i hollë, e thashë, ishte burrë i fortë dhe nguli rrënjë në tokën e re, duke mbjellë pemë dhe fëmijë në tokën e athtë të Myzeqesë. Por, atë burrin e fortë e mbyti dhembja dhe vdiq herët, duke lënë në kënetë jetimë vocërrakë që u rritën të shkurtër, të varfër dhe të shkullur nga rrënjët. Një prej tyre ishte im atë, që

punoit arat, martoi motrat jetime dhe ndërtoi një shtëpi me shumë pemë, ujë dhe dritë që kryqëzohej mes pemëve si atje larg...

Gjyshja ime me sy të kaltër dëshironte që në shtëpinë e re, të hynte nuse kosovare, nuse që të vinte nga njerëzit e ardhur nga toka e mirë. Dhe nëna ime, e ardhur nga toka e mirë, hyri nuse në shtëpinë me pemë, dritë dhe ujë...

Prindërit e nënës sime jetonin në një shtëpi buzë lumit Gjanicë, me shelje dhe kopsht. Gjyshja e gjatë dhe e fortë e la Kosovën pesë vjec dhe 91 vite të tjerë në Myzeqe ku kënetat shkurtonte burrat. Para se të vdiste, shkoi në fshatin e lindjes, Ilincë dhe gjeti gurin e lëndinës ku ulej fëmijë.

"Kosova është gjak", thoshte, "dhe gjaku atje shkonte deri në gju të kalit; po Kosova është e mirë".

Nana e fortë jetonte me pengun e prindërve të saj, që vdiqën rrugës për në Shqipëri dhe nuk ua dinte varret. Motra dhe tre vëllezërit e saj u rritën në jetimore dhe i vetmi kujtim për ta ishte rruga e gjatë, e frikshme, në tokë tjetër, në njerëz të tjerë...

Im atë e pa Kosovën për herë të parë në vitin 1981. Fshati Depsë ku kishte lindur dhe ishte rritur familja e tij kishte dy familje dhe shume varre, varret e Luftes së parë, e Luftës së Dytë, të të vrarëve prej serbëve, turqve, bullgarëve... të gjithë atyre që kishin shkelur, kishin vrarë dhe kishin ikur...

Im atë takoi të gjallët dhe të vdekurit, madje edhe ata që kishin pritur ardhjen e tij për të vdekur...

Në atë vit, Kosova rifillonte derdhjen e gjakut të ri...

Sonte, nëna ime, nusja kosovare që hyri në shtëpinë kosovare, më thotë se toka e mirë po "çet" gjak përsëri dhe se njerëzit prapë po ikën, ashtu, nëpër natë, nëpër frikë dhe makth.

Nëna ime nuk e kupton ç'do të thotë zgjidhje paqësore, integrim evropian, UCK; ajo thotë vetëm se gjaku përsëri po shkon në gju të kalit, se varrezat në Depsë dhe Jlinçë do të shtohen, se fëmijë të tjerë do të enden rrugëve më kujtimin e mjequllt të gurit të lëndinës dhe shtëpisë në mal.

Im atë, burri i fortë që mbijetoi në kënetën e Myzeqesë dhe ndërtoi shtëpinë me gurë të bardhë, thotë se të gjithë do të kthehen në tokën e mirë, plisat e tashëm dhe ata që e lanë atë atëherë kur baroti i hidhur ishte po kaq i hidhur sa tani.

Kosovarët e mi të urtë thonë se toka e mirë i thërret njerëzit e vet...dhe gjyshërit e mi betohen se do të kthehen atje, qoftë edhe nga vdekja...

Parathënie

-O Zot, pse më jep atë që s'mund ta kem?

-Sepse ti jeton mes të mundshmes dhe të pamundshmes.

-Pse më fal gjithmonë sende të ndaluara?

-Sepse midis ekzistencës dhe mallkimit ka vetëm sende të ndaluara.

-Atëherë, më fal një të ndaluar!

-Po të fal veten. Edhe unë jam i ndaluar!

MUROSJA E PERËNDESHËS

Sergei erdhi ne Tirane ne nje nga ditet e shtatorit, kur ende nuk kuptohej nese ishte vere apo vjeshte.

Shetiti pjesen e rendshme te qytetit dhe iu duk se nuk kishte shenja lufte. Megjithate per tu siguruar zgjodhi nje shtepi ne periferi, me nje oborr te madh te shtruar me gureza lumi dhe nje pus ne mes.

E zonja e shtepise, nje grua e vogel e veshur me te zeza, kishte mbjelle rreth e qark lule qe lulezonin pothuaj gjithe vitin. Sergei u perpoq ti shpjegonte se vajzes se

tij te vogel Palina i pelqenin shume lulet, por gruaja nuk kuptonte asnje fjale ne gjuhen e tij.

Atehere, ai i tregoi me dore nga femijet qe luanin ne rrugice dhe tha:

-Une, femije, vajze, Palina...

Gruaja pa njehere femijet, pastaj Sergein.

-Palina...emri...

Sergei beri me koke.

-Po,- qeshi gruaja,- vajza jote quhet Palina.

Sergei zgjati pese gishtat e njeres dore dhe pastaj kater gishta te dores tjeter.

-Nente vjec eshte? - pyeti gruaja.

Sergei beri me koke.

Pastaj beri me dore nga lulet dhe tha shkurt:

-Lule, Palina...

Gruaja keputi gjithë trëndafilat që kishin celur dhe ia zgjati. Sergeit mori lulet, bëri me dorë mirupafshim dhe

ngjiti shkallet e drunjtë që kercisnin rende në hapin e

tij prej ushtaraku.

Gruaja perseriti ngadale emrin Palina dhe qeshi me vete.

Iu duk emer i cuditshëm si emer zogjsh. Mori një dorë grure nga thesi i madh poshtë shkalleve dhe hapi derën e

kafazit të madh të pellumbave. Ata u derdhen vetetime duke rrezuar pertokë kokrrizat dhe u shperndane duke gugatur neper oborr. Gruaja mori një dorë tjetër grure dhe u ul tek shkalla e fundit. Pellumbat u sulen tek grushti i hapur, një pjese u ulen në prehrin e saj, ndërsa të tjerët moren nga një kokri dhe u ulen neper guricka.

Sergei hapi dritaren pergjysem dhe hodhi në oborr një dorë biskotash të grimcuara.

Pellumbat u sulen duke krijuar një re të bardhë puplash dhe kraresh. "Mjafton të kesh grure se pellumbat vine vete", tha me vete Sergei.

Mbylli dritaret dhe filloi të hapte valixhet. Vuri në mur portretin e madh të Palines dhe ndezi cigaren e pare për
atë ditë.

Gruaja ishte mbeshtetur ne krahet e divanit dhe po dremiste me sy gjysem te mbyllur. Muzgu hijezonte lehtë dhomën me kolltukë të mëdhenj dhe perden ngjyre bakri të

çelët.

Gruaja degjoi turbullt zilen e telefonit dhe u ngrit me pertese.

-Allo...

Nje ze femije peshperiti disa here "Allo", pastaj e mbylli. Gruaja veshi me mundim pandoflat e zbriti shkallet. Dritaret e katit te pare te shtepise ishin hapur dhe nje grua me floke te verdhe dhe sy shume te kalter po nderronte perdet. Nje femije rreth te nentave,

qendronte ne parmak dhe pyeste pa pushim ne nje gjuhe qe

gruas iu duk si muzike romesh.

Vajza pa gruan dhe tha dicka duke qeshur. -Palina..., - i bertiti gruaja flokeverdhë duke e kercenuar me gisht.

Vajza qeshi prape duke treguar me gisht floket e gruas me të zeza qe ishin bere si kacuba pylli.

Gruaja u afrua tek dritarja dhe pershendeti lehte me koke. Flokeverdha buzeqeshi dhe tha dicka ne gjuhen e saj ndersa vajza tregoi me gisht veten, duke peshperitur "Palina"....

Flokeverdha i tha te pushonte dhe i bëri me shenjë gruas

të hynte brenda.

Gruaja hyri ngadale dhe u ul ne kanapen ne

qoshe. Nxori nga xhepi i perpareses paketen e cigareve dhe ia zgjati flokeverdhës. Gruaja e re u ul perballe dhe i foli dicka

Palines. Vogelushja mori nje cakmak nga tavolina dhe pa nga gruaja që i beri me shenje t'ia ndizte cigaren guas. Palina iu afrua ngadalë si macja zogjve të hutuar dhe ia vuri cakmakun pa e ndezur tek floket duke qeshur me te madhe.

Gruaja u cua ne kembe, po vajza kishte fluturuar.

Zonja plakë i bëri me shenjë flokëverdhes të mos shqetësohej dhe u cua duke tërhequr pantoflat.

Hapi ngadalë deren e dhomes se vajzes dhe qendroi nje hop. Palina u fsheh ne dollapin e rrobave dhe mbylli fort deren nga brenda. Gruaja u ul ne karrigen e vogel perballe shtratit dhe peshperiti ngadale emrin e saj.-Polina..Polina...

-”Palina”-, bertiti vajza nga brenda dollapit.

-Polina,jo Palina, - tha gruaja duke buzeqeshur.

Vajza u nxeh. Doli nga dollapi dhe qëndroi perballe saj ne pozicion sulmi.

Palina...

Zonja plakë nxori nga xhepi i perpareses një ëngjëll te vogel te bardhe te punuar ne gur dhe ia zgjati. Vajza nguroi nje cast në mëdyshje, pastaj zgjati doren. Gruaja

e uli ngadale ne preher duke i lemuar floket ngjyre hekuri te prera drejt.

Palina nxori cakmakun dhe i ndezi cigaren guas. Pastaj mori kreherin dhe filloi te krihte ngadale floket e ngaterruara, duke i shtruar me dore.

Tregoi ikonën e vogel mbi shtratin e saj.